

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

هوالعلیم

خلاصه گزارش پایش بازارهای نوظهور

(پیش‌بینی برخی متغیرهای اقتصادی در کشورهای منتخب: ایران)

ناشر:

فیچ سلوشنز

فیچ سلوشنز در سال ۲۰۱۴ موسسه بیزنس مانیٹور را خریداری و از آن سال به بعد گزارش‌های BMI تحت این عنوان منتشر می‌شود.

تاریخ انتشار:

۲۰ آوریل ۲۰۲۰

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

اردیبهشت ۱۳۹۹

ایران: سقوط بهای نفت و بسته محرک کووید ۱۹ عامل افزایش کسری بودجه

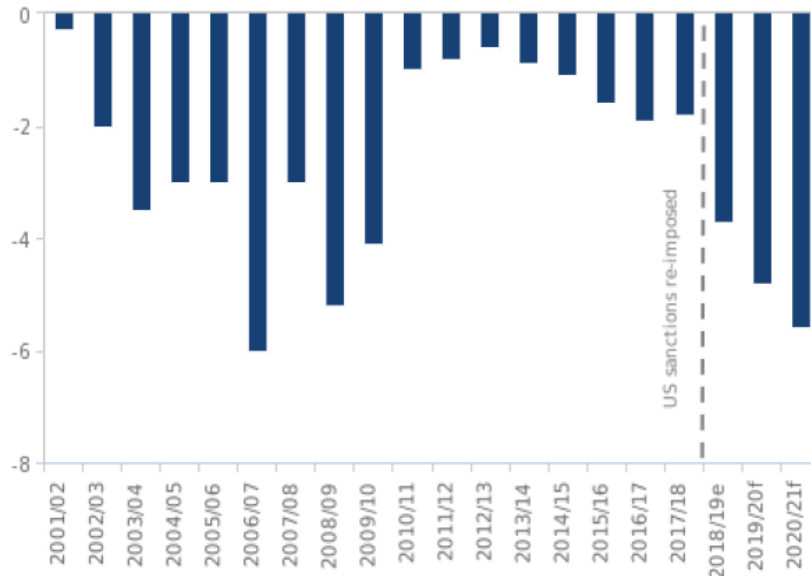
دیدگاه اصلی

- به نظر می‌رسد درآمدهای مالی^۱ ایران نسبت به سال مالی^۲ ۲۰۲۰-۲۰۲۱ (که از بیستم مارس آغاز شد)، کاهش می‌یابد، چرا که سقوط بهای نفت، درآمدهای صادرات نفت را کاهش می‌دهد و شرایط نامساعد اقتصادی، میزان مالیات‌های دریافتی دولت را محدود می‌سازد.
 - در این میان، بسته محرک مالی در واکنش به بحران کووید ۱۹ احتمالاً افزایش هزینه‌ها را به دنبال خواهد داشت.
 - در نتیجه، ما انتظار داریم کسری بودجه از ۴٫۸ درصد در سال مالی ۲۰۱۹-۲۰۲۰، به ۵٫۶ درصد تولید ناخالص داخلی، در سال جاری افزایش یابد.
 - احتمالاً این کسری، با ترکیبی از کاهش ذخایر و استقراض داخلی پوشانده شود؛ که به نوبه خود تورم و افزایش خطرات بلندمدت بی‌ثباتی مالی را به دنبال خواهد داشت.
- کاهش قیمت نفت باعث کاهش بیش از پیش درآمدهای ایران خواهد شد. در نتیجه اختلالات تقاضای ناشی از کووید ۱۹ و فروپاشی توافق اوپک پلاس^۳، بهای نفت از ۶۶٫۲ دلار در هر بشکه در ابتدای سال، به ۳۲٫۴ دلار در هر بشکه در زمان نگارش این مقاله سقوط کرده است.
- کسری بودجه رو به گسترش در بحبوحه تحریم‌ها، کاهش چشمگیر قیمت نفت و بحران کووید ۱۹**
ایران؛ تراز بودجه دولت مرکزی - درصد از تولید ناخالص داخلی

¹ fiscal revenue

² FY

³ اوپک پلاس یک کارتل نفتی متشکل از مجموع کشورهای عضو اوپک و کشورهای غیرعضو اوپک است که هر دو گروه تولیدکننده نفت بوده و در بازار جهانی نفت به ایفای نقش می‌پردازند.

تیم نفت و گاز ما در واکنش به این رخداد، متوسط پیش‌بینی خود در خصوص بهای نفت خام برنت برای سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ را به ترتیب در مقایسه با ارقام پیشین ۶۲ دلار و ۶۳ دلار در هر بشکه، به ۳۰ دلار و ۳۶ دلار در هر بشکه کاهش داده است.

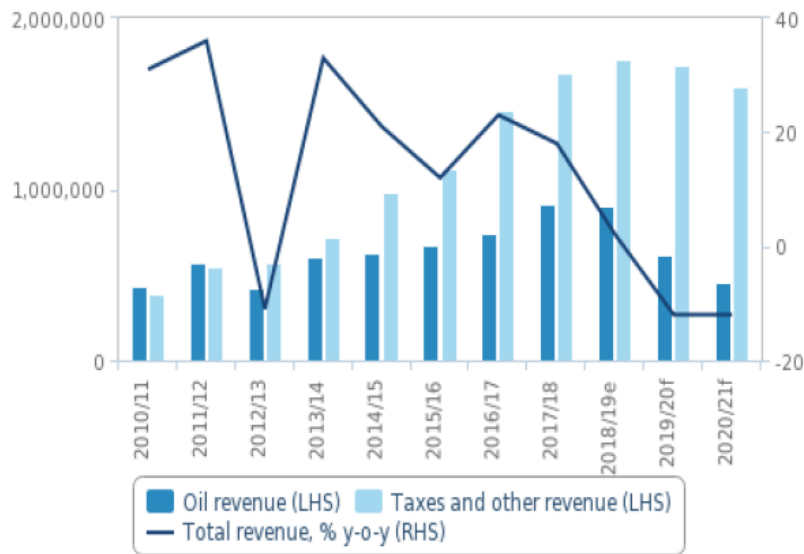
اگرچه برای اوپک پلاس تا حدودی فرصت دستیابی به توافقی جدید برای کاهش عرضه در کوتاه‌مدت وجود دارد، اما با توجه به وضعیت فوق‌العاده ضعیف تقاضا، هنوز انتظار نداریم قیمت نفت به سطح ژانویه بازگردد. پیش‌بینی می‌کنیم درآمدهای نفتی دولت در سال مالی ۲۰۲۰-۲۰۲۱ در حدود یک چهارم نسبت به سال قبل کاهش یافته و به میزان قابل توجهی پایین‌تر از اهداف بودجه‌ای دولت باشد (احتمالاً به دلیل فرض خوش‌بینانه دولت از بهای نفت معادل ۵۰ دلار در هر بشکه در بودجه سال جاری).

علاوه بر این، ما همچنین انتظار داریم درآمدهای غیرنفتی کاهش یابد، چرا که رکود اقتصادی جاری باعث کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شود؛ در حالی که مقامات، به دلیل ترس از ایجاد نارضایتی اجتماعی، از افزایش چشمگیر مالیات‌ها خودداری می‌کنند. همچنین شایان ذکر است دولت برای کسانی که در همه‌گیری کووید-۱۹ گرفتار شده‌اند، سه ماه مهلت جهت پرداخت مالیات در نظر گرفته است. بنابراین، روی هم رفته پیش‌بینی ما حاکی از آن است که کل درآمدها در این سال مالی حدود ۱۲,۰ درصد کاهش یابد.

به نظر می‌رسد دولت در واکنش به شیوع کووید-۱۹ هزینه‌های جاری را افزایش می‌دهد. ایران با ۶۲,۵۸۹ مورد تأییدشده تا هشتم آوریل، در مقایسه با ۸۱,۸۰۲ مورد ابتلا در چین، از جمله کشورهایی است که به بدترین شکل تحت تأثیر همه‌گیری این بیماری قرار گرفته است. مقامات ایرانی برای جلوگیری از شیوع ویروس، محدودیت‌های جزئی در سفر، رویدادها، و فعالیت‌های تجاری وضع کرده‌اند که همراه با بسته شدن مرزها، تأثیری منفی بر اقتصاد ملی داشته است. دولت قصد دارد با اجرای اقداماتی از قبیل واریز نقدی برای اقشار کم‌درآمد و تقویت بودجه صندوق بیمه بیکاری، فشار بر خانوارهای ایرانی را کاهش دهد؛ و بانک مرکزی نیز وام کم بهره ارائه خواهد نمود.

درآمدهای نفتی و مالیاتی هر دو در یک روند نزولی چندساله قرار دارند

ایران؛ درآمدهای مالی - میلیارد ریال ایران و درصد تغییر سالانه

علاوه بر این، بودجه بخش بهداشت و درمان کشور به میزان قابل توجهی افزایش می‌یابد. در حالی که جزئیات کمی در رابطه با هزینه‌های کل این طرح‌ها ارائه شده است، ما معتقدیم این طرح‌ها موجب عدم تحقق تلاش‌های دولت جهت کاهش و تأمین هزینه‌ها بر اساس بودجه سال مالی ۲۰۲۰-۲۰۲۱ خواهند شد، که دورنمای آن، کاهش متوسط حقوق و دستمزدهای واقعی بخش دولتی است. روی هم رفته، پیش‌بینی می‌کنیم هزینه‌های دولت در سال مالی ۲۰۲۰-۲۰۲۱ حدود ۷,۰ درصد افزایش یابد.

این موضوع نشانگر کسری بودجه در حدود ۵,۶ درصد تولید ناخالص داخلی در سال مالی جاری، یعنی بیشتر از سال مالی ۲۰۱۹-۲۰۲۰ (معادل ۴,۸ درصد)، خواهد بود. احتمالاً این کسری از طریق ترکیبی از کاهش ذخایر و استقراض داخلی تأمین می‌شود.

صندوق توسعه ملی ایران، در واکنش به بحران کووید-۱۹، به دستور مقام معظم رهبری موظف گردید از ششم آوریل ۱,۱ میلیارد دلار برای تأمین کسری بودجه کمک کند، که مقدار اندکی از شکاف مالی را پر خواهد کرد.

همچنین دولت قصد دارد دارایی‌های خود را در آینده‌ای نزدیک به فروش برساند، هرچند که تأخیر در این خصوص مسبوق به سابقه بوده و تحقق آن در بجهت شرایط کنونی اقتصادی، دشوار به نظر می‌رسد.

شایان ذکر است دولت مبلغ ۵ میلیارد دلار وام اضطراری از صندوق بین‌المللی پول درخواست کرده است، اما ما معتقدیم به دلیل تنش‌های مداوم با ایالات متحده، احتمالاً چنین کمک‌هایی محقق نخواهند شد. در نتیجه، ما انتظار داریم عمده کسری بودجه از طریق استقراض از بانک‌های داخلی پوشش داده شود که بسیاری از آن‌ها اکنون از ترازنامه‌های نامناسب رنج می‌برند.

این اتفاق به نوبه خود، فشارهای تورمی که هم‌اکنون نیز بالا است را بیشتر می‌کند و همچنین خطر ابتلای ایران به بی‌ثباتی شدید اقتصادی در آینده را بیش از پیش افزایش می‌دهد.

منبع:

Emerging Markets Monitor
Fitch Solutions
April, 20, 2020